

Remiss. Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024_80)

Region Skåne har getts möjlighet att lämna synpunkter till Justitiedepartementet på betänkandet *Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll SOU 2024:80*

Region Skånes yttrande

1.1 Förslag till lag (20xx:xx) om provtagning för vissa sjukdomar för att kunna verkställa beslut om avvisning, utvisning eller överföring samt 1.14 Förslag till förordning (20xx:xx) om provtagning för vissa sjukdomar för att kunna verkställa beslut om avvisning, utvisning eller överföring

Region Skåne efterfrågar större tydlighet i de föreslagna författningarna om att åtgärderna enbart ska gälla vid händelse av en pandemi då det får anses vara extra ordinära omständigheter. Region Skåne anser även att det är i händelse av pandemi som utgör grunden till förslaget och därför bör detta tydliggöras. I annat fall anser Region Skåne att det finns risk för godtycklighet utifrån när provtagning ska ske. Det är enligt Region Skåne inte heller helt klarlagt på vilka grunder och utifrån vilka kriterier en sjukdom ska påföras den föreslagna bilagan. Att enbart omnämna det som en nuvarande eller tidigare allmänfarlig smitta anser Region Skåne inte vara tillräckligt tydligt.

Region Skåne **anser inte att** provtagning enligt förslagen är förenlig med hälso- och sjukvårdens uppdrag utifrån medicinska principer. Provtagning utifrån smittskyddsskäl anser Region Skåne enbart bör genomföras av hälso- och sjukvården utifrån regelverk som styr principer av nationell smittspårning för att minimera smitta samt vid vård och behandling.

4.6.4 Vilka myndigheter ska vara skyldiga att lämna uppgifter?

Region Skåne är enig med utredningens bedömning att hälso- och sjukvården inte ska omfattas av en skyldighet att lämna uppgifter till de verkställande myndigheterna

4.7.6 Proportionalitets- och nödvändighetsbedömning

Region Skåne ser gränsdragning gentemot andra föreslagna myndigheter som en viktig fråga. Region Skåne befarar att vetskap om att uppgifter som lämnas till hälso- och sjukvården kan komma även andra myndigheter till kännedom riskerar att hindra människor från att söka vård. Region Skåne anser att det krävs ett förtydligande av undantag för att säkerställa och skydda hälso- och sjukvårdens förtroende och individens rätt till god hälsa och vård.

12.3.1 Behövs en möjlighet till provtagning med tvång för vissa sjukdomar i syfte att kunna verkställa ett avlägsnandebeslut?

Region Skåne **avstyrker** att legitimerad personal inom hälso- och sjukvårdens ska utföra provtagning med tvång enligt förslaget i de fall då det inte handlar om tvångsvårdande insatser för att främja liv och hälsa.

12.3.2 Rättsliga förutsättningar för provtagning med tvång

Region Skåne saknar förtydligande i förslaget kring vem som ska utföra själva ordinationen av provtagningen. Region Skåne ser risker med att personal kan komma att vägra att utföra uppgiften.

12.4.1 Sjukdomens art

Region Skåne är enig med förslaget om att de sjukdomar som kan komma att vara aktuella ska anses vara allmänfarliga eller samhällsfarliga i Sverige. Det bör också framgå att det gäller i händelse av pandemi. Region Skåne anser att eventuella åtgärder utifrån ett smittskyddsperspektiv enbart bör göras mot bakgrund av nationella bedömningar från Folkhälsomyndigheten och utifrån Smittskyddslagen. Region Skåne efterfrågar tydlighet kring hur ett eventuellt positivt provsvar ska handläggas.

12.4.4 Utformningen av bilagan

Region Skåne ställer sig tveksam till om covid-19 fortsatt ska vara aktuell under rådande omständigheter.

12.5.3 Utlänningen ska ha uppnått viss ålder

Region Skåne anser inte att frågan gällande samtycke är tillräckligt utredd i relation till principerna som gäller för samtycke inom hälso- och sjukvården. För

att samtycke ska kunna säkerställas krävs att legitimerad personal som ska utföra insatsen är den som får samtycket bekräftat.

12.5.5 Provtagningen ska vara proportionerlig i det enskilda fallet

Region Skåne efterfrågar tydlighet kring var beslutsansvar finns för avgörande av proportionalitetsprincipen i enskilda ärenden då det hänvisas till hälso- spekter.

12.6.1 Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska kunna fatta beslut

Region Skåne anser att en tvångsåtgärd i enlighet med förslaget ska fattas av polis i samråd med smittskyddsläkare.

12.7.1 Hälso- och sjukvårdspersonal ska genomföra provtagning

Region Skåne **avstyrker** att personal anställd inom regionens hälso- och sjukvård ska genomföra föreslagna tvångsinsatser som inte har bäring på liv och hälsa

12.9.4 Uppgiftslämnande mellan beslutande myndighet och hälso- och sjukvården

Region Skåne ställer sig inte bakom förslaget att införa sekretessbrytande regler för en situation vars avsikt inte är i relation till hälso- och sjukvårdens uppdrag. Region Skåne anser att sekretessen inom hälso- och sjukvård är en viktig grundprincip som behöver värnas och anser att utredningen inte gör tillräckligt tydligt var ansvaret för åtgärden ska ligga. Förslaget är även att uppgifter som ges från hälso- och sjukvården ska kunna komma tredje part till känna där sekretess inte längre gör sig gällande, exempelvis mottagarland och flygbolag. Detta anser Region Skåne vara problematiskt.

Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget vill Region Skåne understryka betydelsen av att uppgiftslämnandet begränsas till att enbart omfatta sådana uppgifter som är nödvändiga för att den beslutande myndigheten respektive hälso- och sjukvården ska kunna fullgöra sin uppgift enligt lagen.

Se även 12.11.4

12.10.1 Gällande rätt

Region Skåne anser att det behöver tydliggöras vilken part som bär ansvaret för den legitimerade personalen samt är vårdgivare. Detta är viktigt i syfte att säkerställa ansvaret för, och åtgärder vid, eventuella vårdskador som kan uppkomma.

12.10.2 Är provtagning med tvång hälso- och sjukvård?

Region Skåne ställer sig enig med utredningens bedömning att föreslagna åtgärder inte är att betrakta som hälso- och sjukvård i lagens mening. Däremot ställer

sig Region Skåne tvekande till utredningens förslag om justeringar i gällande regelverk.

12.11.1 Viss ökad behandling av känsliga personuppgifter

Det är inte tillräckligt tydligt för Region Skåne hur dokumentation ska ske och huruvida utredningens förslag går i linje med nuvarande regelverk och hantering av journaluppgifter inom hälso- och sjukvården. Förslaget anses inte gå i linje med nuvarande bestämmelser om att en journalhandling enbart ska innehålla information nödvändig för personens behov av hälso- och sjukvård.

12.11.4 Rättslig grund för personuppgiftsbehandlingen

Region Skåne anser att det inte är tillräckligt utrett vilka långsiktiga konsekvenser utredningens förslag kan få när det gäller sekretessbrytande bestämmelser och personuppgiftsbehandling mellan hälso- och sjukvården och aktuella mottagande myndigheter.

14.2.6 Effekter av en möjlighet till provtagning med tvång

Region Skåne anser inte att utredningen tagit tillräcklig hänsyn i sitt förslag när det gäller eventuell kapacitetsbrist. I händelse av pandemi eller spridning av samhällsfarlig sjukdom anser Region Skåne att vård och behandling är att se som den huvudsakliga och prioriterade insatsen.

14.5 Konsekvenser för barn

Hälso- och sjukvårdslagen tillstyrker i kap 5, 6 § att *när hälso- och sjukvård ges till barn ska barnets bästa särskilt beaktas*. Region Skåne ifrågasätter förslagets förenlighet med gällande principer för barnets rättigheter inom hälso- och sjukvården.